Perdó i re-presentació

Per PepMaria el dj., 18/07/2019 - 12:33

En un article acadèmic sobre reparació simbòlica per violacions de drets humans per part d'empreses, el meu amic i col·lega Jordi Vives explica una cerimònia de perdó organitzada per una empresa japonesa. En aquesta cerimònia, representants de Mitsubishi van demanar perdó pel abusos soferts per presoners de guerra americans, que foren usats com a treballadors esclaus de mines propietat de Mitsubishi durant la 2ª guerra mundial. Aquest ritual/cerimònia va tenir lloc al Centre Simon Wiesenthal de Los Angeles el 19 de juliol de 2015.

"L'esdeveniment va començar amb una trobada privada entre alts executius de l'empresa i en James Murphy [l'últim presoner de guerra viu, víctima del treball esclau imposat per Mitsubishi]. Durant la trobada, els representants de Mitsubishi varen narrar detalladament les penúries que els treballadors forçats havien hagut de suportar. Hikari Kimura, un alt executiu, va dir: "Quan comprenc la trista veritat de l'assumpte, sento un dolorós sentit de responsabilitat ètica com a ésser humà". Aleshores els set executius de Mitsubishi que eren a la sala es van aixecar, es van posar de cara a ell [en James Murphy] i van fer una reverència vinclant la cintura en un solemne i respectuós acte de disculpa i reconeixement. Durant la roda de premsa posterior, en Murphy va dir: "Ha estat gairebé violent. No esperava tant de sentiment posat en l'acte"... Al final de l'esdeveniment, en Murphy va afirmar que els antics presos treballadors esclaus podien ara descansar en pau ja que tenien una disculpa. Cap compensació financera no es va associar a la disculpa."

És possible el perdó i la guarició de l'ofensa quan "el que està fet, està fet" o "no podem tornar enrere en el temps"? Certament, els fets ofensius formen part del passat, i el passat està passat. Però cerimònies com la que hem descrit permeten que l'ofensa sigui re-presentada, en dos sentits:

1. Re-presentar com a explicació o escenificació dels elements clau de l'ofensa, però fent que l'ofensor torni a fer les coses tal com s'havien d'haver fet, mostrant que demana perdó i compensant materialment els danys causats.
2. Re-presentar en tant que es torna a fer present allò que és passat: és una no-repetició del passat perquè no torni a passar en el futur. És un acte present ben fet que guareix el passat ("el present del passat") i evita el mal de cara al futur ("el present del futur") (Agustí d'Hipona Confessions, llibre 11, n.26).

Tal vegada, doncs, el temps no corre inexorablement endavant: els individus i les organitzacions (aquí les empreses) som capaços de remuntar-ne el flux (connectar el present amb "el present del passat") per guarir allò que s'havia ferit i alhora canviar d'actitud per re-configurar el futur (connectar el present amb "el present del futur"). "El que està fet" no està fet, perquè es pot re-fer tot re-presentant-ho.

Tanmateix, cal estar atents a aquests rituals o "restauracions simbòliques", perquè és molt forta la temptació d'excloure'n la compensació material dels danys: la que es van estalviar a cop de reverència els alts executius de Mitsubishi.

.....

El Mestre digué: "¡No hi ha res a fer! ¡Encara no he vist mai ningú capaç de veure les seves faltes i posar-se un plet al seu interior!" Confuci Analectes V, 27

"Dos casals, iguals en dignitat,
a la bella Verona on situem l'acció,
esclaten des de vells rancors a noves disputes,
en què sang civil embruta mans civils."

W. Shakespeare Romeo i Julieta Pròleg

· "Perquè cada vegada que mengeu aquest pa i beveu aquesta copa anuncieu la mort del Senyor fins que ell vingui." (1ª Carta de Pau als Corintis 11, 26)

.....

· Quins "rituals de perdó" individuals has presenciat o protagonitzat darrerament? Quin tipus de compensació material contenien – o haurien hagut de contenir?

· En quins rituals – civils o religiosos- has participat? Quins valors s'hi re-presenten? Per mitjà de quins gestos i quines paraules?